

Халтурники

Леонід Чернов

Чи доводилось вам, товаришу читачу, завітати колись до провінціального літнього театру, на яку-небудь "першу й останню гастроль естрадної трупи музично-вокально-літературно-драматично-балетно-ліричних артистів естради, цирку, опери й драми"?

У вигляді трудових полтинників публіка принесла цим артистам своє довір'я й надію на "розвагу та естетичне задоволення". Стіни театрика тріщать од галасливої юрби.

І от – під рипучу скрипку й жахливий тромбон – вилітає на сцену, виплескується "заслужена артистка балету", яка-небудь Марфа Арфа – шість пудів рухливого, як желе, напівоголеного м'яса.

Ліниво й сонно починає трусити стегнами, хекаючи й витираючи піт величезною червоною долонею. Вибрикує товстелезними, мов ніжки більярда, ножищами і пробує навіть кокетувати з першими рядами.

– Обіцяли класичний балет!! – реве простодушна публіка.

– Спокійно, грома-дя-не! Без хамства. Не виявляйте дикунської провінціальної некультурності. Оце і є класичний балет.

– Другим номером нашої програми – славнозвісний оперовий баритон Ліра-Лірський.

Тоді вилазить на сцену це наочне й найяскравіше втілення пороків, розпусти й "безтурботного життя".

Закрийте очі й слухайте. Ці страшенні звуки, що видираються з його горлянки, нагадують вам старий, допотопний вантажний автомобіль, що везе на бійню пів сотні середнього віку – в розквіті сил і здоров'я – свиней.

Далі ваш непримхливий слух "усладіт" "автор-гумарист-куплетіст-фейлетоніст Яша Вопрос", "повсеместний восторг публіки". Він співатиме сам куплетик про те:

Який в основі сучий син

Сер Остін Чимберлін!..

І закінчить заклик до якоїсь кінематографічно настроєної безтурботної дамочки:

Зачем стесняются, моя финтифлюшечка,

Ведь за тебя я готов жизнь отдать,

Тут есть у нас

Апарат і катушечка,

Давай же мы с тобою тут картины запускать.

Після таких куплетів публіка починає виявляти активність – голосно сякається, плює на брудну підлогу і голосно дає короткі, але виразні рецензії. Ось найхарактерніші:

– Шарлатан. Сучий син. Жулік. Шахрай. Чортовий халтурник.

Але найбільший восторг викликає "індійський факір, гвоздь програми, володар

чудес, ілюзіоніст-експресіоніст".

Він проштрикує собі шпильками носа під акомпанемент скаженого галасу ревіння, скреготу.

Ковтаючи цвяхи, він повинен раз у раз ухилятися од спрямованих у нього гнилих яблук.

- Лізь у пляшку, стерво собаче! - реве гальорка. - Обіцяв!

- А я ж що роблю? Я й лізу Обіцяв лізти - і лізу. Не говорив же, що залізу. Говорив - лізтиму.

Тут уся зала підводиться, скажений рев роздирає повітря, а жінки квапливо вибігають геть, бо чоловіки починають "виливати душу" в технічних виразах.

Щастя халтурників, коли вони встигнуть, забравши гроші, захватись десь у темному завулкові, щоб згодом утекти світ за очі.

Бо будуть биті.

Все це пригадується нам, коли ми думаємо про робітничий (в лапках) уряд сьогоднішньої Англії. І визнання СРСР, і боротьбу з безробіттям, і підвищення зарплатні, і чого вони тільки не наобіцяли?

Понесла їм простодушна публіка своє довір'я, свої голоси. І стоять нині політичні халтурники на сцені, перед очима обуреної публіки.

- Дайош боротьбу з безробіттям! Обіцяли!

Бліді, розгублені стоять на сцені політичні Марфи, Арфи й Ліра-Лірські.

- Громадяни й джентльмени! Заспокойтесь, ради бога! Томас забезпечить роботою мільйон чотириста тисяч чоловіко-місяців. Плани вже обговорюються. Коли дозволять економічні умови, ми поставимо питання про можливість обговорення заходів для скорочення робочого дня. Ми скоро й з Комінтерном помиримось. Макдональд же не проти, побий мене бог. Заспокойтесь, громадяни.

Та не хочуть заспокоюватись обдурені громадяни.

Рев обурення роздирає повітря, летять гнилі яблука недовір'я, а робітники починають уживати на адресу уряду "технічних виразів".

Щастя халтурників, коли вони встигнуть, забравши гроші, захватись десь у темному завулкові, щоб згодом утекти.

(*"Червоний перець"*, № 24, 1929 р.)